СВОБОДА — SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК — UKRAINIAN DAILY

РІК XLVIII. Ч. 219. Джерзі Сити, Н. Дж., четвер, 19-го вересня 1940. No. 219. Jersey City, N. J., Thursday, September 19, 1940. VOL. XLVIII.

ТРИ ЦЕНТИ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ. ПЯТЬ ЦЕНТІВ ЗА ГРАНИЦЕЮ ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВ АМЕРИКИ. Тел. „Свободи": BErgen 4-0237. — Тел. У. Н. Союзу: BErgen 4-1016. 4-0807. THREE CENTS IN THE UNITED STATES OF AMERICA. FIVE CENTS ELSEWHERE.

ПОМЕР ІВАН АРДАН

СКРЕНТОН (Па.). — У суботу, 14. вересня, в 4:30 пополудні помер тут внаслідок серцевої недуги відомий український діяч на іміграції Іван Ардан.

Іван Ардан був довгі роки власником і редактором „Свободи". Він був живим організатором Українського Народного Союзу в його початках та оставав до своєї смерти його членом.

Похорон відбувся в понеділок, 16. вересня.

КОНГРЕС ПЕРЕД ДОПОВНЯЮЧИМИ ВІЙСЬКОВИМИ ЗАКОНАМИ.

ВАШИНГТОН. — Департамент війни добачує тепер потребу ухвалення ще інших військових законів на доповнення введеного вже в життя закона про вибірну військову службу. Одним з таких законів має бути закон про звільнення забраних до війська жовнірів від довгів. Департамент каже, що такого закона треба для піддержання духа армії.

У якій формі має це наступити, ще не відомо. Одні є за завішення довгів, інші за асекурацію.

ДЕЯКІ ОКРУГИ МОЖУТЬ БУТИ ЗВІЛЬНЕНІ ВІД ВІЙСЬКОВОЇ СЛУЖБИ.

ВАШИНГТОН. — З огляду на те, що новий військовий закон приймає квотову систему, деякі округи, з котрих уже мають відповідне число людей в активній військовій службі, будуть звільнені від достави рекрута.

І МІНЕРАЛИ НА ОБОРОНУ.

ВАШИНГТОН. — Президент Рузвелт підписав закон, що уповажняє Корпорацію Реконструкційної Фінансовости давати грошеву допомогу для експльоатації мінеральних покладів, потрібних для оборони.

Пожички того роду закон обмежує до 10 міліонів долярів.

ВИЛКІ СТАВИТЬ ПИТАННЯ ТРЕТЬОЇ КАНДИДАТУРИ НА ВІСТРІЮ НОЖА.

АМАРИЛО (Тексас). — У своїй дальшій кандидатській промові Вендел Вилкі, номінат Републиканської Партії, закликав громадян у південних стейтах, що традиційно йдуть за Демократичною Партією, голосувати цим разом проти своєї традиційної льояльности для тої партії, бо, мовляв, інтереси держави вимагають піддержання іншої традиції, а це недопустимости президування втретє.

Кандидат висказався теж гостро проти місцевих босів Демократичної Партії.

ОСТЕРІГАЄ ПЕРЕД ВОЄННОЮ ГІСТЕРІЄЮ.

БОСТОН (Месечусетс). — Реймонд Келі, краєвий командант Американського Легіону, заявив тут перед Бостонським Клюбом Реклями, що першим обовязком американських громадян є поборювати воєнну гістерію, котра сама може нас завести до участи в війні.

Він говорив, що від останньої весни в Америці зріс дух фаталізму, немовби Америка була призначена взяти участь у війні. Він каже, що, як народ прийме таку думку, то край справді може опинитися в війні.

АМЕРИКАНСЬКИЙ ЧЕРВОНИЙ ХРЕСТ ВІДКЛИКАЄТЬСЯ НА КОЖНИЙ АНГЛІЙСЬКИЙ ЗАКЛИК.

ВАШИНГТОН. — Американський Червоний Хрест подвоїв свою діяльність на допомогу Англії. Як каже його голова, Американський Червоний Хрест відкликається на кожний заклик Англії по допомогу. Від 1. вересня Червоний Хрест вислав до Англії грішми й матеріялами майже 5 міліонів долярів.

СТУДЕНТИ-НЕГРОМАДЯНИ РЕЄСТРУЮТЬСЯ.

ВАШИНГТОН. — Департамент судівництва видав розпорядок, що на основі закону про реєстрацію чужинців, до такої реєстрації обовязані теж усі чужинці, що прибули до Злучених Держав як студенти.

Департамент має рекорди про побут тут у такому характері 6,000 осіб.

Кожний такий студент при реєстрації має виказатися теж відповідним посвідченням приняття до якоїсь школи.

Рекорди уряду показують, що найбільше чужинецьких студентів є в теольоґічній семинарії в Монтезумі, Ню Мексико, де вчиться триста студентів з ріжних країв латинської Америки.

БЕРҐДОЛ МУСИТЬ ВІДСИДІТИ СІМ ЛІТ.

НЮ ЙОРК. — Федеральний суд відкинув позов за випущення на волю відомого з останньої війни дезертира, Ґровера Клівленда Берґдола, й зарядив, що Берґдол мусить відсидіти 7 літ у вязниці, на які засудив його військовий суд.

ПРЕЗИДЕНТ БЕРЕ УЧАСТЬ У ПОХОРОНІ БЕНКГЕДА.

ДЖАСПЕР (Алабама). — Між жалібними ґостями на похороні Вилйема Бенкгеда, предсідника палати послів американського конґресу, був президент Рузвелт. Величезні товпи народу взяли участь у похоронних церемоніях у рідному місті Бенкгеда, де він був звісний як „Мистер Вил".

ДАЛІ ЙДУТЬ ГАРЯЧКОВІ ВІЙСЬКОВІ ПРИГОТУВАННЯ

Вашингтон. — Зо заведенням військового закону по всіх Злучених Державах почалися горячкові приготування до його виконання.

Передовсім уряд станув перед питанням, кому доручити реєстрацію обовязаних до військового зголощення людей, їх табуляцію, перебір та покликання до служби. Уряд видимо схиляється до покликання до цеї праці людей з ліст іспитованих урядовців.

Далі уряд має приготовити приміщення для людей, що зголошуться до служби. Існуючі форти й касарні вже почали робити відповідні приготування.

Уряд далі замовляє літаки й летничі машини для вправ військових пільотів. Зараз першого дня по підписанні військового закону федеральний уряд дав таких замовлень на загальну суму 29 міліонів долярів.

УРЯД ОСТЕРІГАЄ НІМЕЦЬКОГО КОНЗУЛЯ

ВАШИНГТОН. — Секретар стейту Корделл Гол видав гостру осторогу німецькому конзулеві в Ню Орлінсі, Едгарові Фрайгерові фон унд цу Пекельгаймові, щоби він здержався від дальшої проти-американської діяльности.

Комітет Даєса розкрив, що цей конзуль впливав на відношення німецької газети в Сан Антоніо до Німеччини; конзуль грозив редакторові, що, як він не змінить свого ворожого становища до націстичного уряду, то цей уряд почне проти нього драстичні кроки.

ПРИДУМАЛИ СИРОВИЦЮ НА КІР

ФІЛЯДЕЛЬФІЯ. — На конференції, скликаній Університетом Пенсилвенії, оголошено, що лікарям того університету вдалося придумати щіплення проти відомої дитячої недуги кору.

БУРІ Й МРАКА ПРИРОДНЬОЮ ОХОРОНОЮ ВЕЛИКОЇ БРИТАНІЇ

На Англійськім каналі, де німці мали згромадити маси війська і кораблів для нападу на Англію, шаліла така сильна буря, що порозганяла німецькі судна, призначені для перевозу вояків через канал. І була теж сильна мрака. Кажуть, що наслідком того треба німцям перемінювати їхні бази, а це спинює їхню акцію з нападом на Англію. Це важне, тому, що на таку акцію не остає вже багато часу, бо незабаром бурі й мрака будуть постійним явищем на Англійськім каналі. Що правда, то бурі допомогли до певної міри і німцям, бо це перший раз наступила перерва в постійних, щоденних бомбардуваннях німецьких баз з боку британських летунів. Та хоч не було бомбардувань, то була завзята боротьба британських летунів з німецькими серед бурі й мраки. Це британські летуни не хотіли допустити яких 200 німецьких літаків, що прямували через канал на Лондон, щоб його знову бомбардувати.

НАГАДУЮТЬ ІСТОРИЧНУ ДАТУ

Маючи на увазі, що буря спинила можливо німецький напад на Англію, який повинен був у тих днях наступити, британці мимоволі пригадують собі зо своєї історії, як то тому 352 роки буря допомогла їм розбити великанську Еспанську Армаду, що приплила до берегів Англії. Цей спомин додає їм віри, що тепер подібне станеться і з німцями.

ПОТЕРПІВ „ВЕСТ ЕНД"

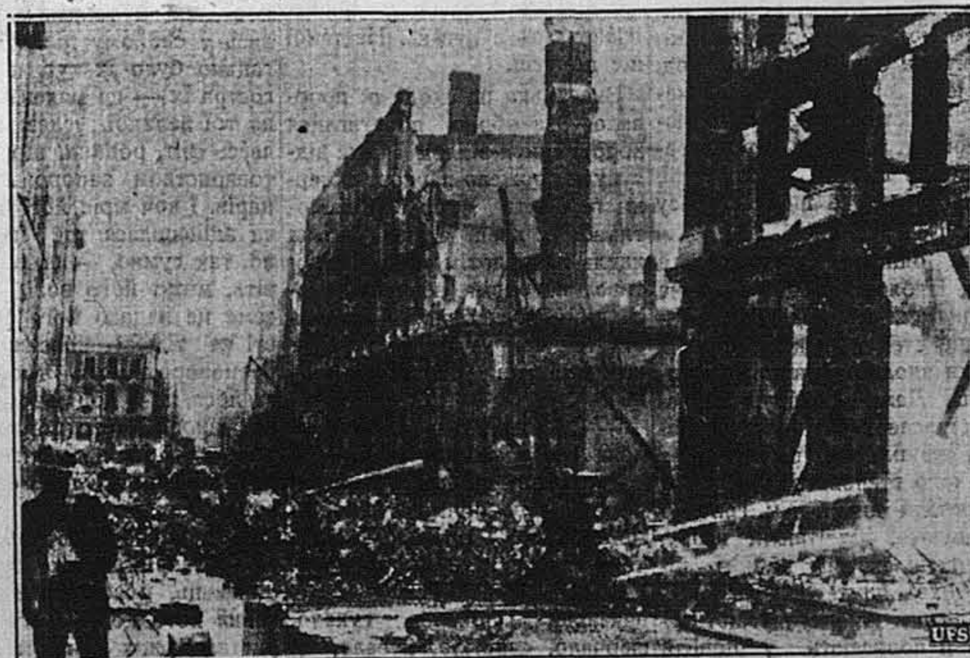
Останні німецькі бомбардування завдали найбільше шкоди тій частині Лондону, що відома під назвою „Вест Енд" і є знана в цілому світі. Такі назви як „Пікаділі" відомі в світі навіть тим, що ніколи в Лондоні не бували. Всюди по вулицях повно шкла з побитих вікон, як і відпадків з ґранат. Є і багато і поруйнованих домів. Уже 11 днів не дають німці спокою мешканцям Лондону, бо по ночах ввесь час звучать сирени, остерігаючі перед новими налетами.

НІМЕЦЬКА ПОГОЛОСКА

Берлінські часописи подають, що німці почали пробувати обстрілювати Лондон з грубих Берт, що мають бути надзвичайної великости. Лондонські джерела цього не потверджують.

ПАДЕРЕВСКІ ХОТІВ БИ ДІСТАТИСЬ ДО АМЕРИКИ

ЛЬОЗАН (Швайцарія). — Гнат Падеревскі, польський пяніст і політик, хотів би вмерти на американській землі, а принаймні святкувати там 80-літні свої уродини в дні 6. листопада. Та не може покищо сюди дістатись, бо не дістає еспанського дозволу на переїзд. Кажуть, що це через спротив Німеччини і Італії.

ВИД ВУЛИЦІ В ЛОНДОНІ. — Так виглядає одна вулиця в англійській столиці по перелеті над нею німецьких летунів.

ЧОРЧИЛ ПЕВНИЙ ПОБІДИ, АЛЕ ОСТЕРІГАЄ ПЕРЕД НАПАДОМ

ЛОНДОН. — Безперервні німецькі бомбардування і свист сирен, остерігаючих людність перед летами німецьких літаків, не спинили нарад британського парляменту, ні навіть виїзду британського короля, щоб відзначити летунів-героїв. Зокрема не змогли вони перервати парляментарної промови британського премієра Винстона Чорчила, що висказував подив для населення, за його видержання. Промова Чорчила, як усі його останні промови, була дуже серіозна. Вона не закривала правди. Подала, що тепер війна така, що властиво найбільше терпить цивільне населення, а не військо. Бо так є, казав Чорчил, що на 10,000 нещасливих випадків у Лондоні, тільки 250 випадків відноситься до війська, зглядно до британських летунів. Решта — це цивільне населення, серед якого є дві тисячі вбитих, а 8,000 покалічених, що відноситься до першої половини вересня. Та найбільший натиск клав Чорчил на те, що все ще треба надіятись, що німці захочуть спробувати напасти на Англію. Але запевнив, що все є готове до того, щоб дати їм належну відправу. Чорчила повитали повстанням з місць і оплесками, як він входив до салі нарад. Сам він виглядав втомлений і мав червоні очі, очевидно від неспання.

ЛЕТУНСЬКІ ПОЛЯ ДОВКОЛА ЛОНДОНУ НЕНАРУШЕНІ.

ЛОНДОН. — Таке доносить американський кореспондент і заявляє, що сам обїздив ті поля і переконався про те на власні очі.

ПІВНІЧНЕ МОРЕ В БРИТІЙСЬКИХ РУКАХ.

ЛОНДОН. — Г. Сарджінт, американський кореспондент, подає, що йому дала британська влада дозвіл відбути подорож на британськім конвою вздовж Англійського каналу. Він стверджує понад усякий сумнів, що, не зважаючи на німецькі літаки, британські кораблі плавають так, якби нічого не було. Подає, що від лютого два британські контрторпедовці супровожали яким 1,200 кораблям, з яких тільки два втрачено, а решта дісталась до британських пристаней. Вже це, каже він вказує, що Англія панує далі над Англійським каналом, а теж і над Північним морем, та що нічого не остало з погроз Ґебельса, націстівського міністра пропаґанди, що то заповідав, що й пес не гавкне на Північному морі без дозволу націстів.

РУМУНІЯ КЛИЧЕ НІМЕЦЬКИХ ВІЙСЬКОВИХ.

БУКАРЕШТ. — Румунська армія буде переорґанізована і змодернізована. А переведуть це діло німецькі військові знавці, згідно з тим, що подає румунський диктатор Антонеску.

БЕРУТЬ ДУНАЙ ПІД СВОЮ КОНТРОЛЮ.

БІЛГОРОД (Югославія). — Виходять на яв деякі „тайні" постанови недавньої віденської конференції. Отже там „знесено" Міжнародню Дунайську Комісію, а Дунай, друга найбільша ріка в Европі, став тепер — німецьким каналом.

СОВЄТИ ДАЛІ ВІДҐРОЖУЮТЬСЯ РУМУНІЇ.

БУДАПЕШТ. — В дипльоматичних колах далі поширюються поголоски, що Совєти натискають на Румунію. Говориться про новий совєтський ультимат, в якому подано, що населення північної Добруджі звернулось до СССР з проханням взяти його під свій протекторат. Совєти мають далі домагатись виправдання за те, що знову доходить до сутичок між совєтськими і румунськими частинами на совєтсько-румунській границі. Вперто кружляють слухи, що Совєти таки хочуть забрати Молдавію. Усе те заперечується офіційно в Букарешті.

В БОЛГАРІЇ НІЧОГО НЕ ЗНАЮТЬ.

СОФІЯ. — Офіційні болгарські кола не могли дати ніякого офіційного вияснення на те, що населення північної Добруджі ніби домагається совєтського протекторату.

КАМПАНІЯ ПРОТИ ГРЕЦІЇ.

СОФІЯ. — Болгарська преса повна нападів на Грецію. Ті, що визнаються на тому, про що іде, кажуть, що це початок кампанії за доступ Болгарії до Еґейського моря. Це знову означає, що Греція малаб відступити Болгарії деякі пристані, а відступлення такої території Болгарії, означалоб для Греції втрату сусідства з Туреччиною. Крім Румунії, Греція і Туреччина були найбільшими противниками ревізії договорів, чого домагалася Болгарія, щоб таким чином дістати назад Добруджу від Румунії, деякі землі в Югославії, а вкінці пристані в Греції.

МІТІНҐУЮТЬ.

МОСКВА. — Совєти наказали всюди святкувати річницю „злуки" Західньої України і Білоруси влаштовуванням масових віч.

"SVOBODA" (UKRAINIAN DAILY)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holodays by the Ukrainian Press and Book Company, Inc. at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.

Письменний текст оголошення має бути в адміністрації 48 годин перед появою числа, в котрім оголошуючий хоче мати своє оголошення.

За оголошення редакція не відповідає.

З Канади належить посилати гроші лише на т. зв. Foreign Money Order.

За кожду зміну адреси платиться 10 центів.

Тел. „Свободи": BErgen 4-0237. — Тел. У. Н. Союзу: BErgen 4-1016. 4-0807.

Адреса: "SVOBODA", P. O. Box 346, JERSEY CITY, N. J.

НОВІ ЧАСИ—НОВІ МЕТОДИ

При нагоді підписання закона про вибірну військову службу, президент Злучених Держав видав заяву, котра видно має на цілі усунути кілька аргументів, що з ріжних сторін підносилися проти цього закону.

Передовсім президент звертається проти певної ворожнечі до такого закона як проти нового тягару на громадян. У деяких людей, видно, під громадянством розуміється лишень права й привілеї: рівність прав, рівність привілеїв, рівність нагоди, тощо. Обовязки, тягарі й зобовязання вважається за щось зовсім незалежне від прав, за щось, зовсім відорване від громадянства. Президент добре робить, що остерігає американців перед таким вузким розумінням громадянства. Громадянство обіймає не лише права й привілеї, але й обовязки й тягарі.

Між тягарами й обовязками грамадянства в демократичній країні є обовязок причинитися до краєвої оборони. Лишень завдяки тому, що американці здавна признавали цей обовязок, могли вони заховати свої права й привілеї, свій демократичний устрій.

Признавши обовязок обороняти цей край з його поняттям громадянства, американці мусять застановлятися, якими способами його боронити. Давніше вони боронилися системою міліції, себто системою громадянства, що зброїлося само. Кожний громадянин, що йшов боронити краю, ішов з власною рушницею й порошницею. І кожний мав стільки воєної вправи, стільки в ті часи до війни було треба, бо життя в Америці в ті часи давало йому досить нагоди вправлятися в стрілянні й боротьбі. До того його життя виробляло в ньому здібність переносити труди й виконувати важкі тілесні завдання.

З того часу в світі багато перемінилося. Воєнна штука поступила значно вперед. Нині вона вже спирається на високо розвинену техніку. Добрий жовнір уже не може бути самоуком і не може він нічого в війні порадити своєю власною зброєю. Через те й часи самозбройної міліції минулися, а настали часи високо узброєного, виправленого, технічно виробленого жовніра. Оборона краю вимагає вишколу. Людина, що хоче боронити краю справно, мусить віддатися на довшу науку.

Такими словами звертається президент Злучених Держав до американського населення з нагоди проголошення закону про покликання молодих мужчин до чинної військової служби. Звісно, в деспотичних краях начальник держави такого закону не поясняв би. Він обмежився би самим приказом. Що найбільше він загрозив би страшними карами на випадок відмовлення сліпого послуху. Демократична країна, як бачимо поступає інакше: Начальник держави, навіть підписуючи закон і закликаючи до його виконання, представляє розумово, чому цей закон потрібний і чому громадяни повинні його виконати.

ЩОБ НЕ ЗАБУВАЛОСЬ...

I.

У ті важкі часи, коли треба гуртувати всюди всі сили, щоб не дати ворогам змоги нищити українські надбання і боронити українську ідею, мусимо принаймні занотовувати всі важніші випадки, коли власні люди хапаються за неморальні методи з партійної чи релігійної ненависти, щоб шкодити своїм власним людям й інституціям. Кажемо виразно, що іде нам тільки про неправду і писання для провокаційних цілей. Про щось таке, що зробив двічи **„Український Голос"** в Канаді, коли писав про те, що „вже не лишається сумніву, що „Свобода" в Канаді заборонена" і то за політичне становище „Свободи".

Сьогодні, себто 17. вересня, дістали ми повідомлення з Едмонтону з Канади, датоване з 12. вересня, в якому знову пишуть нам те, про що нам передше доносили, а саме: „До Едмонтону „Свобода" приходить увесь час правильно. Останнє число прийшло сюди з датою 9. вересня. Поштові власти нічого не знають про якусь заборону і це є неправдиве, що від двох тижнів пише Український Голос, що „Свобода" без сумніву заборонена".

Очевидно, що можна припускати, що хтось старається про це дуже дбайливо, щоб „Свободи" до Канади не допускали... Бо коли „Український Голос" береться одну частину брехні передавати як „безсумнівну правду", а в другій частині дозволяти собі „припускати", то й ми можемо дещо припускати... хоч і з великим болем серця.

II.

У звязку з тим, якими методами воює „Український Голос", подамо те, що приносить інший канадійський український часопис, а це „Українські Вісти" з дня 10. вересня 1940. У передовій статті п. н. „Підступний напад на україньске католицьке духовенство", читаємо між іншим таке (подаємо без коментарів):

Український Голос" з 28. червня написав у своїй рубриці „Мимоходом" таке:

„Цікаве речення находимо в „Українських Вістях" з 20 серпня в листі священика з Галичини, надрукованім в „Ріднім Слові" в Керестурі. Пише священик:

„Що найгірше то те, що деяких священеків втягають на услуги ГПУ".

Від себе „Укр. Голос" пояснює:

„ГПУ — це така большевицька поліція в Росії.

Отже священик з Галичини пише, що в тайній большевицькій поліції в Галичині **є вже деякі священики.**

Як брати на увагу, що нема ще, цілого року, від коли Галичина в російських руках, то це дійсно великий успіх большевиків".

Так пише „Укр. Голос". А тепер наведемо той уступ, як він був надрукований в „Українських Вістях", на які покликується „Укр. Голос", а також у „Світлі" і в „Українськім Робітнику":

„Що найгірше то те, що деяких священиків втягають на услуги ГПУ. Приняти, хоч би про людське око, очевидно, НЕ ПОЗВОЛЯЄ СОВІСТЬ, **не приняти — Сибір".**

Як бачимо, „Укр. Голс" передрукував собі на здоровля перше речення, а з розмислом пропустив другу половину уступу. Розуміється, пропустив на те, щоби зробити такий висновок якого йому треба.

Через пропущення другого речення „Укр. Голос" хоче вмовляти, що українські католицькі священики вступають до большевицької чрезвичайки, очевидно в ролі донощиків, провокаторів, зраджуючи в той спосіб свою совість, Церкву і свій нарід.

Страшне оскарження, на щастя брехливе.

Колиб „Укр. Голос" надрукував був цілий уступ, як то зробили інші часописи, то його читачі булиб довідалися, що священикам совість не позволяє вступати до ҐПУ, хоч би про людське око. А так з „Укр. Голосу" вичитали, що священики вступають до ҐПУ, і це „великий успіх большевиків" — твердить „Укр. Голос".

„Український Голос" повинен відповісти на такі питання:

1. Пощо він вихопив частину уступу з листа священика з Галичини і витягає з цього фальшиві висновки?

2. Чи „втягають" значить те саме що „втягнули?"

3. Чи „Укр. Голос" може назвати хоч одного священика, який приняв пропозицію большевиків?

Віримо, що редактор „У. Голосу" читав, що багатьох наших священиків вивезли большевики на Сибір. А коли читав, то чи не стрілило йому до голови, що то могли поїхати власне ті, яким совість не позволила стати на службу ГПУ? І чи не на них він ніби „момоходом" кидає клеймо зради й ганьби?

Ціль писанини „Укр. Голосу" ясна. Перекручуючи зміст листа як йому треба, він думав, що по старій звичці трапилася нагода хляпнути болотом зпоза плота на українське католицьке духовенство. Бо в листі священика з Галичини, який був передрукований в „Укр. Вістях", з якого „Укр. Голос" вирвав цитат, говориться не про польське й не православне, а про українське католицьке духовенство.

„Укр. Голос" не має одного доказу на те, щоб якийсь священик нашої Церкви пішов на службу большевикам. Зате з листів і других часописів знаємо, що наше українське католицьке духовенство зі своїми Епископами відважно й неустрашимо несе тяжкий хрест страждань, мучеництва і навіть смерти, навіть на Сибірі — за Бога і Нарід. „Укр. Вісти" надрукували лист від монаха з Галичини, який виразно писав, що дотепер не було випадку, аби хтось зі священиків зломився перед большевиками і пішов їм служити.

ЗА ПОВНУ І ГАРМОНІЙНУ СПІВПРАЦЮ

(Між українцями ріжних віроісповідань.)

На повищу тему пише д-р В. Кубійович в „Краківських Вістях" з дня 30. серпня б. р. між іншим таке:

На терені українських земель у Ґен. Ґубернаторстві є три віроісповідні ґрупи між українським населенням: греко-католики, православні та римо-католики. Ці останні живуть у своїй масі на Холмщині й Підляшші та були раніше православними. В обійми римо-католицької Церкви загнала їх політика царського уряду. Між усіми цими трьома віросіповідними ґрупами панує тісна співпраця, бо всіх свідомих українців єднають спільні ідеї і зусилля: щастя рідної землі. Всі ці три ґрупи — вислід історичного процесу. І так греко-католицька Церква обєднала всіх українців Галичини й у ході століть стала наскрізь національною Церквою. Греко-католицьке духовенство було першими піонерами національного відродження в Галичині. І нині на землях між Бугом і Сяном та у велитенській більшості на Лемківщині живуть греко-католики тоді як на Холмщині і на Підляшші суцільна Православна Церква. Правда, перед війною жило ще на Холмщині й на Підляшші кілька тисяч греко-католиків — автохтонів, які підлягали юрисдикції польських єпископів. Одначе по війні число їх маліє. Одночасно на цих землях, головно по містах Холмщини й Підляшшя, живуть там тепер українці, здебільша з Галичини, які взялися запопадливо до праці — помагати своїм братам холмщанам вийти з занепаду в кожній ділянці національного життя. Між галичанами та інтеліґенцією і населенням Холмщини існує якнайтісніша співпраця. Греко-католики не тільки радіють з усіх успіхів Православної Церкви у звязку з частинним поворотом загарбаних поляками святинь та вирівнанням інших важких кривд що їх зазнали наші православні брати, але теж і чимало причинилися до направи заподіяних кривд, зокрема повороту дорогоцінної памятки всіх українців без огляду на релігійнін переконання — старовинного собору короля Данила в Холмі. Свідомі українці греко-католики стають в оборону Української Православної Церкви, йдучи слідами свого великого Князя Греко-Катол. Церкви Митрополита Андрея — який свого часу, підчас відомого переслідування Православної Церкви за часів польської влади, ставав в її обороні — знаючи, що Українська Церква — одночасно національне заборололо. І саме ця гармонійна співпраця українців православних і нечисленних греко-католиків на Холмщині та на Підляшші дуже неприємна для відвічних ворогів українського народу. Вони стараються тепер забити клин між холмщан і галичан і з тією метою поширюють неправдиві поголоски, що ніби галичани задумують ширити унію на Холмщині, і що ніби навіть Свята Гірка малаб перейти до уніятів. Характеристично, що ці неправдиві поголоски стали поширюватися по наших селах з того часу, як Православна Церква дістала тимчасовий статут і автономію, що надає їй національне обличчя. Факт, що при відправі богослужби в церквах старославянська мова дістає українську вимову, використовують вороги православя для ширення неправдивих поголосок про поворот унії. Ба що більше! Вороги поширюють не тільки поголоски про здогадні зазіхання уніятів супроти православних, але теж і про боротьбу уніятів з православними, що ніби вже десь іде на Холмщині й на Підляшші. Тимчасом, на підставі вісток з терену, можемо з радістю ствердити, що на Холмщині й на Підляшші панує повний релігійний мир та між греко-католиками й православними панує повна співпраця. Одночасно з натиском і повною рішучістю підношу, що на Холмщині й на Підляшші нема місця для релігійної боротьби. Зате є розлоге поле для інтенсивної співпраці в усіх ділянках нашого життя для добра українського народу й української Церкви.

РОЗДВОЄНА ФРАНЦІЯ

Дня 4-го вересня минуло 70 років від часу, коли у Франції запроваджено парляментарний режім на систему політичних партій. Це було по поваленні Наполеона III. в 1870 році. Тепер, уряд Петена саме скасував цей режім, а заступив його покищо урядом, який не рекрутується з політичних партій і є тоталітарний по суті, хоч формою дальше нагадує певну відміну демократії, коли вірити тепершнім французьким провідникам з Віші.

Та Франція переходить тепер не тільки велику політичну прогру, чи пак її фатальні наслідки, але терпить на психольоґічне роздвоєння, розбиття та анархію. Рани ще надто великі й надто свіжі, щоб одні провідники могли простити другим, що хотіли іншої політики.

Компетенція уряду Петена простягається ніби на цілу Францію. Значить і ту частину, яку заняли німці. Бо хоч там правлять німецькі окупаційні власти, проте адміністративно ця територія підпорядкована, згідно з умовами перемиря, урядові Петена. Однак, технічно, французька єдність розбита. От хочби згадати, що комунікація між окупованою а не-окупованою Францією майже перервана, або дуже утруднена. Такий стан річей роздвоює Францію економічно, соціяльно та політично.

Всякі намагання уряду Петена, щоб перенести столицю назад до Парижа, не приносять позитивних успіхів. Недавній побут Пера Ляваля, заступника Петена, в Парижі, хоч окритий великою таємничістю, також не привів до нічого. Значить, Франція дальше поділена. А тим самим, як легко можна собі уявити, тяжко приходиться маршалові Петенові будувати як „новий французький лад", з новими, як він каже, кличами „Праця, Родина й Батьківщина". Петен офіційно заявляє, що рядить Францією не в імені будьякої партії, бо хоче виелімінувати партійництво з політичного життя, але так є, що багато французьких політичних діячів є проти цього, а за партії.

Рівночасно в Франції кристалізуються тепер певні політичні напрями, звичайно заняті головно питанням відношення побідженої Франції до побідної Німеччини. Є покищо вже дві замарковані фільософічні школи.

До першої з них належать провідники та бувші державні мужі, що були лівих переконань і якщо не належали до комуністичної партії, то піддержували „народній фронт", будучи членами партії радикалів - соціялістів або соціялістичній. З того, що доносять з Франції до американських ґазет, виходилоб, що саме ті люди є найбільш угодові у відношенню до Німеччини. Їх речник Марсель Деа так пояснює свої мотиви в ґазеті „Л'Евр": „Колиб ви мали вибір, що ви вибралиб: обтяту Францію без її десять або пятнацять департаментів (департамент — щось в роді б. польських воєвідств або канадійських провінцій), чи Францію ґеоґрафічно ненарушену, якої однак промислові чи торговельні підприємства в одній третій чи четвертій, булиб піддані німецькій контролі".

Другу школу представляє Шарль Моррас, творець французького націоналізму та тісно звязаний з роялістичною „Аксіон Франсез", якого дуже часто причіплювали до „пятої колюмни". — Він голосить такий клич: „Думай скорше по французьки, а відтак по европейськи". Це значить, що він ставить французькі інтереси вище всього, а щойно потім радить брати під увагу поза - французькі справи.

Цей процес, як можна сподіватися, є дуже повільний, до чого також немало спричиняються німці. Останньо Петен переорґанізував свій уряд. Відомий французький журналіст, Андре Жіро (Пертінакс), якого тепер позбавили французького горожанства й який тепер перебуває в Америці, пише виразно, що німці хочуть мати цілковиту контролю над французькою заграничною політикою.

Так виглядає, що Франція „вилизується" з ран і шукає нових шляхів, щоб скоро поставити націю на ноги та привернути її давнє обличчя. Та переміни, як фізичної так і моральної натури, є надто великі, щоб їх можна пройти за такий короткий час. Це тим більше, що на французькій території ведеться дальше війна між Німеччиною та Англією.

С. ЧЕРКАСЕНКО.

ПРИГОДИ МОЛОДОГО ЛИЦАРЯ

РОМАН З КОЗАЦЬКИХ ЧАСІВ

ТОМ I.

(36)

Спочатку можна було подумати, що далеко-далеко, десь аж за виднокругом, хтось підпалив велике село або й місто; за далеччю пожежі не видко, але заграва її обіймає поволі ввесь небосхил, ніби граючись зловісно з хмарами, що випадково опинилися над велитенським пожаром. У які тільки барви вона не розквічувала їх! Кине на них синій серпанок, приглянеться — яково воно на блідо-блакитному тлі небеснім: ні, не те! Міниться тло в легко жовтаве, золоте, накидається фіялковий серпанок, — ні, й це не те! бузковий — знов не те... Спокоюж!... Крайнебо раптом заливається злотисто-зеленою барвою, а на хмарки накидається ясно-червону намітку, — ні!... Врешті — рожеву: ось воно!... тільки геть зо тла барву зелену, натомісць — більше злота на тлі й срібла в хмарки...

Але що це? Це не гра, не загравання заграви з хмарками... Все застигає в чеканні... Кого?... Душу всього живущого сповняє врочистість, напружене серце завмирає в німому захваті... не видержує нарешті... З принишклої перед величністю хвилі землі здіймаються до пустинних височостей тисячі вісників, щоб ізвідти опанувати таємну далечінь. І вони вже опанували, вже узріли те, чого при землі ніхто ще не бачить, хоч усією істотою солодко передчуває. І з тисяч малих пернатих грудей, мов на наказ, лине дзвінкий, як срібні суремки янголят; прекрасний, ніжний, як бреніння струн на кобзі, як леління струменів по камінням, надхнений гимн назустріч осяйному, всемогущому, що творить ізпереднівку рожево-перлові росяні ранки й тихі, молитовно - співні, мрійно-дрімливі вечори, повні вогнево-буйним життям дні й затхані мерехтливими діямантами ночі, шумливу, як юне пиво, молодість і розумно поважну, як спокійне лоно вод, старість, іскристо-переливчасту радість із блискавкою-сміхом на рожевих устах і задумливий смуток, звуки, лінії, а разом — усе, що дає красу життя.

На одностайний чарівний гимн із блакиті, наче на клич до щастя, прокидається заснулий степ у звуках, що їх тільки здолає уявити собі людина... Далекий табун тарпанів стрясає сонне повітря різким, стрибливим іржанням; з далекого степового озера відгукуються дикі гуси; голосно скрикують, підлітаючи вгору, сполохані наглим шумом після тихої ночі, чайки-небоги; з радісним кличем шугають угору й повисають у повітрі кібці; свистять у високих травах тисячі ховрашків; сюрчать коники; ген у байраці закували зозулі; знялося хмарою гайвороння й деручим краканням намагається перекричати шуми ранку...

— От так музика! — засміявся Павло, звертаючись до сусіда.

— Це що! — відповів той. — Ось побуваєш у наших плавнях та в лугах... Не такої ще почуєш.

Зненацька на сході як прорвало. Зза обрію простяглися золоті списи віялом і наче відсунули рожево-перлові хмарки геть-геть угору, позолотивши їх краї, а за кілька хвиль на золотім колі викотився на обрій величний, осяйний бог, що його пришестя так напружено чекав буйний степ із усім сущим на ньому.

— „Сонце!" — з повного лона свого зідхнув степ.

— „Сонце зійшло!" — стрепенув прозорими крилами мрійний сон і розтав у сліпучому сяєві.

— „Сонце! сонце! сонце!" — дзвеніло, співало, гукало, сюрчало, свистіло, кувало, в степу, й досі несміливий день прогнав остнані тіні на заході й запанував над світом.

Старий отаман мовчки зняв шапку й тричі широко перехрестився на схід. Так само братчики, а за ними й Павло.

Любо було йому почувати, що він — щось єдине, нероздільне з цими людьми, такими простими в звичайному поводінні й такими значними десь у свойому ділі. Не багацько було їх тут, алеж ця гостра їх — це маленька частка тої великої, уславленої на ввесь світ, родини, що звалась товариством запорозьких лицарів. І хоч мрія його молодеча здійснилася так незвичайно, так сумно, — сказатиб навіть, мимо його волі, — але саме це надало його свідомості не тільки поважности й безповоротности того, що сталося, а й доцільности цьому чинові, цебто порив молодика до подвигу налило високим змістом. Одним-одна ніч зовсім переродила парубка, легкодумного гультая; а друга — закріпила вже принятий рішенець, позбавивши прилучення його до січового товариства гірких прикмет змушености й запаливши серце Павлове щирою любовю до братчиків і негаснущою жадобою подвигу. (Д. буде).

З ЖИТТЯ УКРАЇНСЬКИХ ГРОМАД І ОРГАНІЗАЦІЙ

НЮ ЙОРК, Н. Й.

Ще про „Народній Театр".

Мистецтво відгравало й далі відграє велику ролю в життю усіх культурних народів світа. Ми є свідками того, як державні й недержавні народи привязують велику увагу цій ділянці життя, стараючись піднести її до найвищих щаблів розвитку. Знаємо теж, що при помочі мистецтва можна також провадити і пропаґанду - освідомлюючу працю серед чужинецького світу.

На жаль серед українців в Америці не маємо навіть такого театрального гуртка, щоб ми заспокоювали вимоги нашої публики, а про виступи серед чужинців, то й не згадувати. Серед нас панує таке переконання, що перше треба думати, як допомогти Україні здобути волю, а пізніше буде можна думати і про мистецтво. Це у більшості така думка нашого громадянства. Такі аргументи не є льоґічні, бо й в боротьбі за визволення мають всі ділянки життя співпрацювати й кожна зокрема сповнювати свою місію. Також наше забуте театральне мистецтво повинно сповнювати свою наскрізь культурно - виховну працю.

Тому, щоби наше театральне мистецтво могло якслід вивязатися зо свого завдання й вийти поза рямці свого примітивного характеру, в якому воно знаходиться, заложено в Ню Йорку першу Студію Драматичної Штуки, що має за завдання підготовити певну групу людей, з яких буде створений перший Український Народній Театр.

Згадана студія є під мистецьким проводом п. М. Скоробогача, студента Американської Академії Драматичної Штуки, також відомого українській публиці й зо своїх виступів. Вона вже започаткувала свою роботу. Отже на початок сезону вже є підготований добірний репертуар, який пічнеться першою песою в 4-х діях, а 5ітьох відслонах п. н. „Довбуш". Штука є оснoвана на творі Ю. Федьковича. Вона буде перший раз відіграна на 13-го жовтня в „Вашінґтон Ірвінґтон Гай Скул".

Песа ця є оброблена кількома нашими мистецькими силами, а музику і спів до неї уложив відомий композитор М. Гайворонський. Будуть теж виставлені оригінальні гуцульські строї, танці і співи, які своїм мистецьким виконанням полищуть на глядачах незабутні враження.

Хочеться вірити, що наше громадянство своєю численною участю докаже, що воно розуміє якслід ролю нашого театрального мистецтва серед нас в Америці. І дасть до зрозуміння згаданій групі людей, що їхня праця над піднесенням нашого театрального мистецтва заслуговує на попертя.

О. Труш, курсант.

ДРІБНІ ВІСТІ

— **Нюйорські італійці** відкликали свої приготування до Італійського Дня на Світовій Виставі в Ню Йорку 21 вересня.

— **Сліпий молодець,** самотний, Ансон Чеймберлен зо Стентон у Небрасці, господарить на фармі й добре йому ведеться.

— **Генрі Форд** приготовляється до розбудови фабрики літаків коштом 11,000,000 дол., щоб помогти Америці в воєнним приготуванні.

— **74,420 чужинців зареєструвалися** в двох повітах міста Ню Йорку, тобто в Бронкс і Менгетен, упродовж двох тижнів.

АБСОЛЬВЕНТИ І ПРОФЕСОРИ ДИРИГЕНТСЬКО-ВЧИТЕЛЬСЬКИХ КУРСІВ В ТОРОНТО, ОНТЕРІО, КАНАДА, ВЛАШТОВАНИХ КУЛЬТУРНО-ОСВІТНЬОЮ РЕФЕРЕНТУРОЮ ПРИ КРАЄВІЙ ЕКЗЕКУТИВІ УКРАЇНСЬКОГО НАЦІОНАЛЬНОГО ОБЄДНАННЯ В КАНАДІ,

Перший ряд (зліва направо): проф. Б. Ковальський, д-р П. Маценко, д-р О. Кошиць, д-р Я. Козарук, М. Шарик, член К. Е. УНО.

Другий ряд: Г. Гладун, М. Когут, В. Габа, М. Козаченко, О. Мулько, О. Гаврилюк, І. Сінгура.

Третій ряд: І. Ільчишин, Л. Кіт, Е. Волянський, Г. Дяків, Л. Кіс.

Останній ряд: М. Герук, К. Підзамецький, М. Дідик, Я. Підзамецький, В. Курилів.

Володимир Січинський.

СУТКІВЦІ

Містечко, а тепер село, Сутківці стало загально відоме завдяки старовинній твердині незвичайної форми, що була заразом і церквою. Згадки про цю будову або рисунки можна здибати в численних польських, російських, українських та ін. виданнях, хоч пояснення будови та історія її часто не відповідали дійсності.

Сутківці лежать над річкою Ушицею, що вливається до Дністра, коло містечка Ярмолинців у середньому Поділлі. Найстарші історичні відомості про Сутківці сягають початку XV. ст., коли власником містечка був український шляхтич Хотко, пізніше Сутковецькі й Балабани.

Родина Сутковецьких побудувала тут невеликий замок, імовірно, в XV. столітті. Руїни Сутківського замку містяться на горі, що виходить хребтом над долиною річки Ушиці. Форма замку квадратова з 4 наріжними пятикутними вежами, що мали по три поверхи. Грубість мурів досягає 3 метрів, стіни веж 3½ метрів, довжина квадрату коло 65 метрів.

Досі збереглися лише дві вежі, при чім одна північно-західня в височині всіх трьох поверхів зі стрільницями та вікнами.

Недалеко від руїн замку, на другій сумежній горі, що віддалена від замкової гори долиною й потоком, серед прикметних подільських біленьких хаток, стоїть славнозвісна сутківська церква-твердиня.

Плян цієї будови — в формі рівнораменного „грецького" хреста. Складається з середньої квадратової частини та чотирьох півкружних сильно виставних апсид (заокруглених виступів) з кожного боку квадрату. Стіни будови незвичайно грубі, доходять до 2 метрів. Будова п о в е р х о в а. Нижчий поверх служив для церкви, але був пристосований і для оборонних цілей; зате верхній поверх служив виключно для фортечних цілей (для кріпости). Середній квадрат церкви має склепіння злегка гостролучної форми, що спираються на грубий стовб посередині будови. Отже перекриття знане в західній і середній Европі в добу готики[1]) (XIII.—XV. ст.). У поверсі — властивій твердині — в кожній вежі є по 5 амбразур-стрільниць для гармат та для рушниць. Ще в 1901. р. тут знайдено кусники розбитої гармати. На рогах середнього квадрату були ще маленькі венетки т. зв. „матошники" зі стрільницями. Крім того, у ґзимсах великих веж і над головним входом до церкви з заходу — були отвори (діри), через які на ворога сипали пісок, кидали каміння, виливали варену воду, смолу й т. ин. Середня квадратова частина будови була первісно перекрита стрімким двоспадистим дахом із високими ступіньчастими фронтонами[2]) готичного стилю. Апсиди, чи то вежі були перекриті стрімкими стіжковими дахами й побиті ґонтою.

Заложення будови осереднього зразка, що веде нас до раннього середньовіччя (Херсонес, Італія, Франція, Болгарія, Баварія, Чехія), матеріял будови (цемент змішаний із цеглою), готичні склепіння та инші особливости свідчать, що будова повстала в XV. столітті, здається, в 1473. р., коли виготовлено і дзвін церкви з цією самою датою. В церкві знайдено надгробну плиту 1593. р. Івана Сутківського. Вона також свідчить, що Сутківська твердиня вже існувала в XVI. столітті.

Приглядаючись до окремих частин будови, бачимо форми західньо - европейського світського та оборонного будівництва. Але видко що будівничих зразків не переймали насліпо. Навпаки, в Сутківській твердині виявляється з цілою силою творча, вигадлива думка українського майстра-мистця, що дав своєрідний, відмінний від инших зразок будови. Тимто Сутківська твердиня викликає подив і захоплення не тільки у своїх, але і в чужих, як тільки хто вперше її бачить на місці або хоч на образку.

На жаль, будова не зберегла свого первісного вигляду. В другій половині XVIII. ст. над західньою вежею надбудовано непогану деревляну дзвіницю, а над трьома иншими вежами і гребенем даху середньої частини — додано маленькі маківки. Зате дуже ушкоджено сутківську твердиню під час її обнови російським синодом 1903. р. Тоді зовсім знищили високий дах зі ступіньчастими фронтонами середньої квадратової частини й барокову[3]) дзвіницю, а замісць того виведено нові бані в московському „стилі" недоладної форми та незугарної пропорції. Крім того, скасували струнке стінове перекриття веж, замінили його плескатим перекриттям та ще побили дешевою бляхою.

В давнину наша будова становила опірний пункт твердині супроти самого Сутківського замку, з яким, як кажуть, сполучена з підземним ходом. Отже вона була щось таке, як у новіших укріпленнях передові опірні форти, які мусять боронити підступів до головніших фортифікацій.

Хоч розміри сутківської твердині невеликі, а проте вона цілком відповідала оборонним цілям XV.—XVI. ст., головно супроти Татар. Великі татарські орди були дуже страшні лише під міцною орґанізацією Батия 1240. р. і трохи з пізніших часів. Але вже в XV.—VI. ст. татарські „чамбули", що нападали на Поділля, не творили якогось правильного та сильного війська, яке могло би здобувати фортеці та оборонні будови. Були це невеликі банди озброєні лише луками, шаблями, ножами й арканами та мали успіх головно тому, що швидко пересувалися. Йдучи „битими дорогами", татари „западали кошем", с. т. зупинялися обозом у якомусь безпечному місці і звідтіль розпускали загони на віддаль яких 50 кільометрів здовж і впоперек країни. Підчас таких наскоків могли успішно оборонятися не тільки невеликі муровані й деревляні замки, але й церкви.

Сутківська твердиня-церква входила в заздалегідь уплянoвану оборонну лінію, чи властиво кілька оборонних пасем середнього Поділля. Вище, на півночі, починалося се, пасмо замками в Меджибожі XV. ст. в Ярмолинцях у середині XV. ст., нижче — на півдні закінчувалося Смотричем і недоступним Камянцем, як найбільшим оборонним замком.

Та ніодна з цих твердинь, з виїмком хиба Камянця, так добре, порівнюючи, не збереглася, як сутківська хрещата будова.

1) Ґотика — спосіб будови з гострокінчастими вежечками, шпилями, стрілками, вікна подовгуваті, кольористі,сила орнаменту всякого.

2) чолова (передня) прикраса на будинку, має фарму трикутника.

3) див. Ж. і Зн. за березень, 1934, ст. 86, пом. 2.

І РОДИНА. — Джосеф Рене Асколі, британський фабрикант, приїхав недавно до Ню Йорку з жінкою й 13 дітьми, по дорозі до Джемейки.

ЯК МОЖНА ВИХОВАТИ ДОСКОНАЛУ ДИТИНУ?

ПЕОРІЯ (Илинойс). — Питанням, як виховати досконалу дитину занялася пані Джозефина Тамсон самостійно, тобто не зважала на тисячні приписи лікарів. Її 3-літній доночці Іванні признала стейтова Конференція для Виховання Ліпших Дітей 100-відсоткове признання, бо ця дитина була найліпшою щодо здоровля. Мати пояснила свої „правила" при вихованні так: Повно сонця й свободи. Дитина їсть на снідання скільки хоче, а на обід і вечерю її апетик малiє. Не треба її до їдження спонукувати. І хай бавиться та бігає свобідно.

ВБИВНИК. — Бруклинський вбивник Віто Гуріно, що признався до 7 вбивств.

ГОЛОСИ ЧИТАЧІВ

ПАПІРЦІ, ЩО ЗАПАЛЮЮТЬ.

В „Свободі" з 12. вересня б. р. була новинка про нову зброю Англії, про папірці, що запалюють.

Прочитавши це, пригадалось мені, щось таке, що цілком нагадує ту „нову зброю". Її вживали десятки літ тому, в Україні. Винайшов її українець Олександер Черкун, офіцир Модлінського полку, що стояв в Одесі. Це була жовтява вода в фляшці, яку революціонери називали „медициною".

К. Л.

НЕ ПЕРЕХВАЛЮВАТИ!

Читаю в згадці з моєї громади про весілля, а в тому і про „дуже заслуженого громадянина". Розумію, що є такі забави, де сходяться люди ріжні, а коли дають жертви на якусь загальну потребу, то й треба їх усіх згадати. Це ясне й зрозуміле. Але що іншого, коли з такої нагоди згадується які про „заслужених" людей таких, що були цілковитими неробами, а то й шкідниками, що як большевики відмовляли людей від участи в наших національних святах чи маніфестаціях, що були проти Конгресу Американських Українців і т. п. Робити з таких осіб „заслужених людей" є нерозумним і шкідливим поступованням. Це є баламута, бо таким чином дається таким людям вступ до наших орґанізацій на те, щоб вони ті орґанізації розбивали. Підношу це; бо таке може трапитись у ріжних громадах. Памятаймо, щоб шанувати людей по заслузі.

Гр.

Стефанія Коваль, Б. S.

Наші професіональні сили з кожним днем збільшуються. Цього року Стефанія Коваль, донька відомих і поважних бизнесменів в Клівленді, Григорія і Анни Коваль, членів У. Н. Союзу, покінчила вищу науку в Маємі Університеті, в Оксфорд, Огайо, і дістала ступень „Бечелор оф Сайенс". В університеті Стефанія ввесь час пильно училася і за це одержала високий шкільний рекорд. Серед студенток вона була популярною, її вибирали до ріжних урядів та почесних організацій.

По скінченні університету Стефанія Коваль зараз же одержала посаду учительки в Бруксайд Скул в Шефілд, О.

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ У. Н. СОЮЗУ

ШИКАГО, ІЛЛ. Збори Рожд. Пресв. Богородиці, від. 259., відбудуться в неділю, 22. вересня, в 2. годині пополудні, в галі парохіяльній, 4950 Савт Павліна ул. Проситься всіх членів прибути на ті збори, бо є важні справи до полагодження. Довгуючі члени мають вирівняти свої вкладки. Довгуючий член, що не явиться на збори, буде суспендований з відділу й У. Н. Союзу. — В. Горонишь, пр.; В. Гуда, кас.; І. Побуцький, секр.

ДІТРОЙТ, МІШ. Місячні збори Бр. св. О. Николая, від. 175., відбудуться в неділю, 22. вересня, в годині 12:30 пополудні, в гали У. Н. Дому при Мартин ул. Тому, що маємо важні справи до полагодження, проситься, щоби кожний член був присутний начас. Пригадую тим членам, котрі мають позички, щоби платили процент до У. Н. Союзу. Рівнож старайтеся платити свої місячні вкладки. — В. Братусь, предс.; В. Білінський, кас.; В. Бартош, секр.

ВІЛКС-БЕРРІ, ПА. Треті квартальні збори Бр. св. О. Николая, від. 99. відбудуться в неділю, 22. вересня, заraз по Сл. Божій, в гали церковній. Проситься всіх членів прийти на ті збори, бо є важні справи до полагодження. Також проситься довгуючих членів прийти та вирівняти свої залеглости, бо в противнім разі можуть бути суспендовані. — Трофим Шпур, предс. Василь Валігун, кас.; Петро Герман, секр.

АРНОЛД, ПА. Місячні збори відділу 296. відбудуться 22. вересня, в 3. годині пополудні. Проситься всіх членів і членищь прибути на збори, бо справа важна, котру може рішити лишень більшість членства. Рівнож повідомляється всіх членів, котрі не були присутні на минулих зборах, що на кожного члена було наложено 50 ц. на закупно прапорів: українського і американського, котрі вже є замовлені, тож усі члени обовязово мають зложити свою лепту не пізніше, як до 25. цього місяця. Довжники, котрі довгують, мають вирівняти свої довги без дальшої проволоки, бо справа вимагає грошей. — Василь Кузьмиха, секр.

ОСТАННЯ ПАРАДА. — Остання парада, на якій румунський король Кароль виступав як король. За ним кроніпринц Михайуло, що нині, по абдикації батька, є королем Румунії, та тільки номінальним, бо вся справжня влада в руках диктатора, ґенерала Антонеску.

ЕЛИЗАБЕТ, Н. ДЖ. Треті квартальні збори Сестр. Любов, від. 37., відбудуться в пятницю, 20. вересня, в годині 7. ввечір, в У. Н. Домі. Проситься члениць місцевих і позамісцевих прибути начас. Контрольна комісія і секретарка здадуть справоздання касове за три місяці. Важна справа до полагодження. Довгуючі мають вирівняти свій довг, бо інакше будуть суспендовані. Нових члениць принимаємо без оплати вступного до У. Н. Союзу і до Сестр. Любов. — А. Погранична, предс.; А. Огар, кас.; Е. Кардаш, секр.

ПАСЕЙК, Н. ДЖ. Місячні збори Тов. ім. Івана Франка, від. 97., відбудуться 22. вересня, в 2. годині, в церковній галі. Кожний член має явитись особисто на збори і заплатити свій балевий тикет без ріжниці чи він був на бали або ні, а нерозпродані тикети щоби звернули назад предсідникові. Від дітей на цих зборах не будеться брати вкладок і поза зборами також не будеться колектувати грошей від нікого. Хто не прийде сам особисто на збори і не заплатить усе, що до члена належить, буде без винятково суспендований. Отож щоби потому ніхто не нарікав на уряд, що він суспендований. Мусить бути раз якась дисципліна в товаристві, бо так було ухвалено на річних зборах. — В. Бродський, пр.; М. Табачук, секр.

ПРОВІДЕНС, Р. АЙ. Збори Сестр. Любов, від. 177., відбудуться 21. вересня в 7. годині ввечір. Прошу член'в місцевих і позамісцевих явитися начас. Є багато справ до полагодження. — С. Саска, секр.

ЙОНКЕРС, Н. Й. Надзвичайний мітинг Тов. Подільська Січ, від. 8., відбудеться в неділю, 22. вересня, в 2. годині пополудні, в гали Укр. Гор. Клюбу, 13 Вашгтон ул. Всі члени мають явитись, бо буде забава зараз по зборах з перекускою. — Н. Чолій, предс.; В. Мандзій, секр.

МІЛВІЛ, Н. ДЖ. Місячні збори Тов. Запорозька Січ, від. 347., відбудуться в неділю, 22. вересня, в годині 2. пополудні, в гали, де звичайно. Проситься всіх член'в прийти на ті збори. Довгуючих членів напоминається, щоби прийшли і заплатили свої залеглости. — М. Романюк, предс.; К. Глосніцька, кас.; Г. Тимчій, секр.

РОЧЕСТЕР, Н. Й. Місячні збори Бр. св. Йосафата, від. 217., відбудуться в неділю, 22. вересня, в гали парохіяльній, в годині 3. пополудні точно. Проситься всіх членів, місцевих і позамісцевих, щоб явилися на зборах, бо є важні справи до вирішення. Члени, які довгують до каси і У. Н. Союзу, мають вирівняти свої довги на цих зборах, бо інакше зістануть суспендовані після ухвали півpічних зборів. Шановні члени і вп члениці, старайтесь приєднувати нових членів до Бр. і У. Н. Союзу, за що отримаєте нагороду, і вписуйте своїх дітей, бо це є наша будучність. — А. Іванів, секр.

СПІР ВИЛКІЯ ПРОТИ РУЗВЕЛТА ЗПЕРЕД 140 ЛІТ

ВИЛМИНГТОН (Делевар). — У 2. томі збірника рішень Найвищого Суду, згаданий процес Вилкія проти Рузвелта за заплату $1,366. Новт на таку суму видав Джейкоб Марк, платний Джеймсові Рузвелтові. Новт був індорсований Вилкім. Справа опинилася в Найвищім Суді в Ню Йорку в липні 1802 р. Вилкі виграв справу на двох термінах.

Цю записку віднайшов один адвокат з Вилмингтону.

НАДІЮТЬСЯ ЩЕ ЩОСЬ ЗАҐАРБАТИ

МОСКВА. — „Правда" дає до пізнання, що Советам замало того, що досі набули у війні. Кажуть, що „капіталістичний світ'' ще буде мусів погодитись з новими советськими набутками. Це значить, що Совети рахуються з тим, що ще матимуть нагоду ще когось „визволити".

ПРЕЗИДЕНТ АЛБЕРТІЙСЬКОГО УНІВЕРСИТЕТУ ПРИЗНАЄ ЗАСЛУГИ ІМІҐРАНТІВ

Д-р Н. А. Кер, президент албертійського університету виголосив 19. серпня промову до Клюбу Киваніс, в едмонтонськім ґотелі, МекДанелд, підчас улаштованої там перекуски. Він назвав будівничими Канади іміґрантів з Голяндії, Скандинавії і середущої Европи.

Канадійська близнюча британсько - французька культура, твердив д-р Кер, збагатилася значно під впливом іміґрантів з інших країв. Д-р Кер підкреслив у своїй промові, що лиш 20 відсотків з 473,000 канадійських горожан німецького походження, вродилися заграницею, а 150,000 горожан домінії голяндського походження можуть з гордістю похвалитись заслугами їхніх предків для розвитку Канади. Визначним між ними був сер Вилйем Корнеліюс вен Горн, що таку визначну ролю відограв при будові Сіпіяру.

Вен Горн, що був голяндсько - американського походження, був одним з визначних особистостей у канадійськім житті. Він можливо був наймогучішою фіґурою в створенню комунікаційної сили, яку випродукувала Канада. Це, що Канада завдячує зорґанізуванню і вигодам подорожування та транспорту, є переважно заслугою ґенія вен Горна. Згідно з обчисленням населення з 1931 р., у Канаді є 226,049 осіб скандинавського походження. На це число складається 93,243 норвежців, 81,306 шведів, 34,118 данців і 19,382 ісляндців.

Ми ніколи, говорив д-р Кер ,не дивилися на наше скандинавське населення як на чужинців, а радше уважали ми їх як наших ясноволосих кузинів. Дальше говорив д-р Кер, що Канаду, в дійсности Америку відкрив насамперед Ліф Ериксон у 1,000 році. Відкривець довкола обплив побережжя Лябрадору і Нової Фунляндії і відвідав Нову Шкоцію, яку назвав Вайнленд, т. є краєм винограду.

Коли Ериксон повернув до Ґренляндії, він привіз зі собою будівляне дерево, якого не посідала Ґренляндія. Його морською подорожжю заінтересувалися інші, глядаючі за пригодами і на протязі наступних кількох літ, зорґанізовано було дальші експедиції. Незапереченою певністю є, що в Новій Шкоції основано тоді кольонію.

Дальше заявив д-р Кер, що канадійські методи освіти і удогіднення скористали в новіших часах, наслідком великого напливу іміґрантів скандинавського походження зо Злучених Держав.

Вищі рільничі школи в Алберті, говорив д-р Кер, є тісно звязані з народніми вищими школами в Данії, а скандинавська кооперативна система, "викликала головно кооперативний рух у Канаді".

Д-р Кер висказав при кінці свого викладу ще признання для індустрії і культури українців, які поселилися в більшім числі в Алберті та інших провінціях Канади.

Фарма, значить пожива. Її первісно так називано, бо орендар був обовязаний поставчати власникові поживу як оплату за винаєм землі.

ГАРНІ ВИРОСЛИ. — На фермерському ярмарку повіту Лос Анджелес виставлено ці кукурудзи з того самого повіту. Двоє дівчат пробує поглянути, що там є на верху.

ПОСМЕРТНІ ВІСТІ

Дня 14. вересня 1940. р. померла по довгій недузі в Гркімер, Н. Й., членкия Тов. Запорозька Січ, від. 192. У. Н. Союзу,

МАРІЯ ЛІСОВИЧ.

Походила зо села Чехи, повіт Броди, Західня Україна. Вступила до Союзу 22. квітня 1931. року. Прожила 47 років. Покійна оставила в смутку мужа і трое дітей: Анну, Евгенію й Михайла.

Нехай земля Вашингтона буде для Неї пером!

Матвій Політило, секр.

КОШТИ ПРОЖИТКУ ПІДНЕСУТЬСЯ

ВАШИНГТОН. — Загальна підвишка коштів прожитку вже незабаром дасться відчути, як це стверджують економісти, що досліджують вплив оборонної краєвої програми на населення. В кількох найближчих місяцях будуть скакати вгору ціни продуктів, але можливе, що вони осягнуть якусь висоту й станують на ній.

Досі слідно підвишку цін на таких продуктах: Мясо йде вгору, інші харчеві засоби ще тримаються на тімсамім рівні. Армія пічне скуповувати харчеві припаси, скоро пічнеться примусова бранка. Убрання: Підвишка цін дасться відчути в весняних модах. Осінні вбрання ще будуть по тих самих цінах. Дається відчувати недостача імпортованих матерій. Доріжня мешкань: Досі слідно це лише в тих місцевостях, де є воєнний промисл. Великі будівлі для оборни можуть піднести ціну нових мешкальних домів, а з тим прийде підвишка ціни мешкань. Покищо є повно будівельного матеріялу.

В АФРИЦІ ЗАВЗЯТА ВІЙНА

КАЇРО. — Вправді італійці посунулись з Лібії вздовж египетського морського побережа аж до другої британської оборонної лінії, але зате понесли величезні шкоди від британських бомбардувань.

ТАРЗАН, ч. 107. Шукає самий нещастя.

На велике здивування розбишак, Тарзан зіскочив з дерева й кинувся відважно на них.

Він хотів, щоб ловці перервали свій напад на дорогих йому слонів, а заатакували його.

Так і сталося, як він думав. Залім закликав своїх людей, щоб вони схопили малпо-чоловіка.

Тарзан станув непорушно, вичікуючи нападу ворога.